

у натуральному вигляді, з фактичною купівлею цих послуг у відповідних виробників – медичних закладів та наданням цих послуг застрахованому населенню.

Література

1. Медичне страхування в Україні буде обов'язковим
<http://www.unian.ua/news/527018-medichne-strahuvannya-v-ukrajini-bude-obovyazkovim.html>
2. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне медичне страхування»
<http://www.apteka.ua/article/156076>
3. У Мінфіні відбулося засідання Громадської ради
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245688057
4. Медичне страхування — не панацея
http://dt.ua/HEALTH/medichne_strahuvannya__ne_panatseya-30494.html

Василишина А.М.

РОЗВИТОК РЕГІОНУ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Соціальна нестабільність і низькі темпи економічного зростання посилюють диференціацію в рівні соціально-економічного розвитку регіонів. Ключовим напрямом вирішення даної проблеми може стати підвищення конкурентоспроможності і активізація економічного розвитку регіонів. У зв'язку з цим необхідна розробка теоретичних та методологічних підходів щодо створення організаційних і економічних умов, які б забезпечували посилення конкурентних позицій, а також сприяли залученню інвестицій в регіони. Слід зазначити, що найбільш розповсюдженою формою реалізації державної економічної політики з активізації розвитку регіонів є кластерна економіка. Кластерний підхід корінним чином змінює зміст регіональної промислової політики, оскільки зусилля органів влади спрямовуються не на підтримку окремих підприємств чи галузей, а на розвиток системи взаємовідносин між суб'єктами економіки та державними інститутами. Виходячи з цього, для забезпечення економічного зростання регіону необхідно створювати кластери.

Феномен кластеризації як економічної агломерації взаємопов'язаних підприємств на окремій території відомий з часів ремісничого виробництва. Проте лише в кінці ХХ століття кластери проявили себе як важливий фактор економічного розвитку регіонів. У всьому світі економісти все більше схиляються до того, що регіони, на території яких утворюються кластери, стають лідерами економічного розвитку. Наочним доказом зростаючої популярності і впливовості кластерної концепції служить зростаючий інтерес до феномену кластерів та споріднених понять, яке має вираження в різкому збільшенні кількості публікацій, що присвячується даній проблематиці.

Слід зазначити, що більшість публікацій як зарубіжних, так і вітчизняних авторів розкривають окремі аспекти формування або результатів діяльності кластерних утворень, проблеми розробки та реалізації кластерної політики держави. Питання ж системного характеру, які давали б можливість простежити логіку формування кластерної концепції загалом і таким чином розкрити науково-методологічні підходи щодо утворення відповідних типів кластерів, залишаються не розв'язаними [6, с. 26].

У зв'язку з цим назріла необхідність виявлення організаційних передумов створення кластерних форм господарювання як головного чинника розвитку регіону, що є метою даного дослідження.

Кластер походить від англійського «cluster», що в перекладі означає скупчення, концентрацію, гроно, сукупність, групу тощо [5].

Поняття кластера використовується в різних галузях знань, і хоча трактування це поняття має різне, сутність залишається незмінною: кластер – об'єднання декількох однорідних елементів, які можуть розглядатися як самостійна одиниця із притаманними їй певними ознаками [1, с. 28].

Аналіз теорій, що лягли в основу використання кластерів як форми регіонального розвитку, виявив, що вони пройшли еволюцію ключових чинників, які обумовлюють створення кластера підприємств у певному регіоні від традиційних, які склалися історично в певному регіоні, (сприятливе географічне розміщення, робоча сила, інфраструктура, розвинутий ринок збуту) до набутих (інноваційних).

Фахівці Міжнародної організації економічних знань та розвитку підприємництва (International Organisation for Knowledge Economy and Enterprise Development) Т. Андерсон та інші виділяють такі характерні риси, притаманні кластерам:

- географічна концентрація: географічна близькість до чинників виробництва дає учасникам кластера такі переваги: доступ до специфічних ресурсів певного регіону, зниження трансакційних витрат, доступ до інформації, соціального капіталу;

- спеціалізація: кожний кластер об'єднує учасників у певній сфері діяльності; множинність учасників: кластери містять не лише фірми, а також громадські організації, навчальні заклади, представників фінансового сектору, інститути співробітництва;

- конкуренція та кооперація: саме поєднання цих двох видів взаємодії між учасниками характерне для кластера;

- критична маса: необхідна для досягнення внутрішньої динаміки;

- життєвий цикл кластера: діяльність кластерів зорієнтована на довгострокову перспективу;

- інновації: фірми-члени кластера залучені до процесу технологічних, комерційних і/або організаційних змін [4, с. 80].

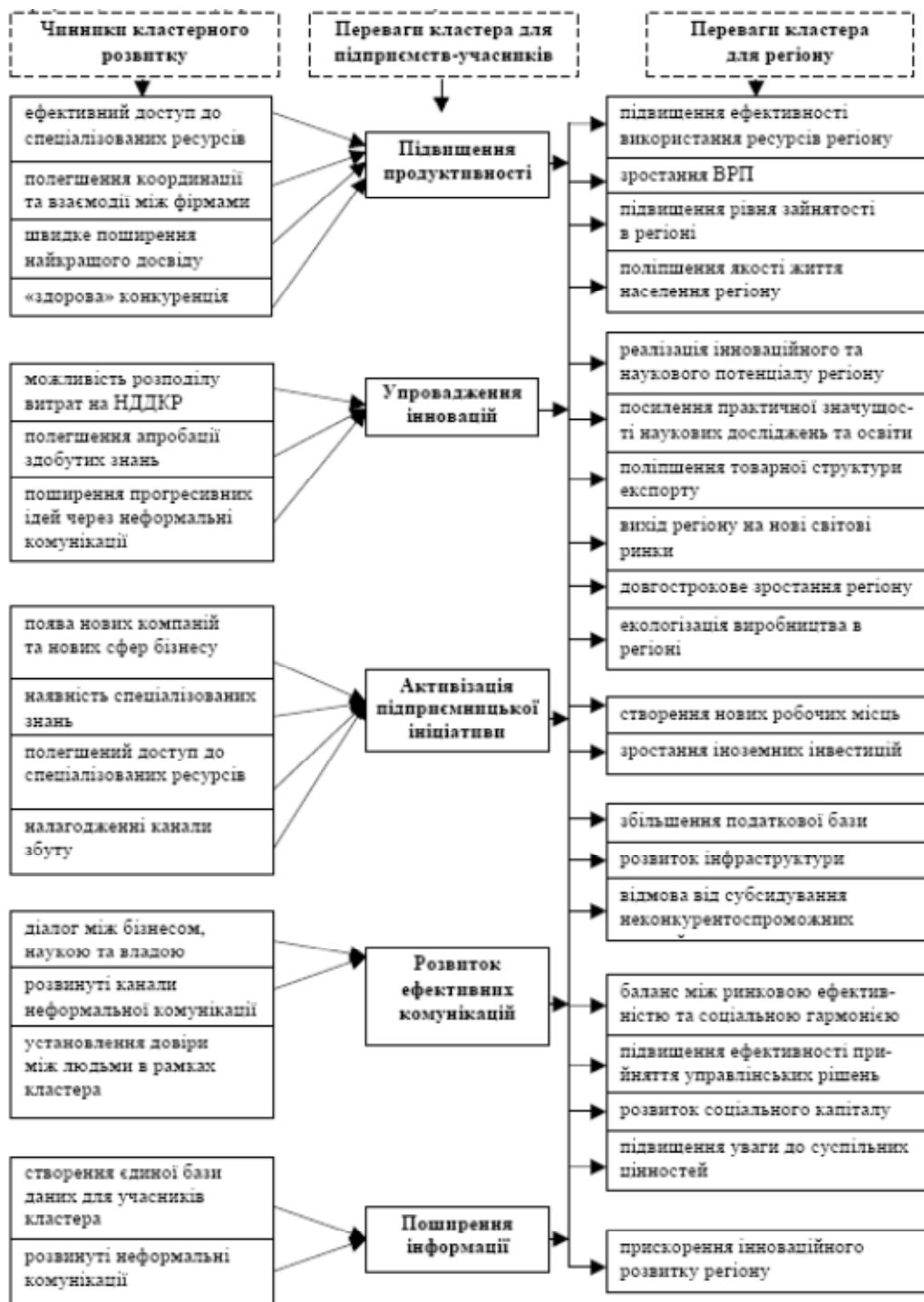

Рисунок – Механізм взаємозв’язку кластерного розвитку і розвитку регіону на основі кластерних форм господарювання

Дані ознаки кластера зустрічаються в різних комбінаціях, що обумовлює наявність різноманітних типів кластерів. У Європі найбільш динамічні кластерні програми були здійснені в Австрії, Бельгії, Великобританії, Греції, Голландії, Данії, Ірландії, Іспанії, Італії, Німеччині, Норвегії, Португалії, Франції, Фінляндії, Швеції [2, с. 570].

Уряди концентрують зусилля на підтримці існуючих кластерів і створенні нових мереж. Держави при цьому не тільки сприяють формуванню кластерів, але й самі стають учасниками мереж [2, с. 573].

Схема взаємозв'язків між результатами кластерного розвитку і розвитку регіону на основі кластерних форм господарювання представлена на рисунку [4, с. 83].

Чинники кластерного розвитку розподілено між п'ятьма основними групами переваг такого розвитку: підвищення продуктивності, упровадження інновацій, активізація підприємницької ініціативи, розвиток ефективних комунікацій, поширення інформації.

У свою чергу кожна із цих груп переваг кластерного розвитку для підприємств-учасників кластера обумовлює відповідні переваги для регіону розміщення кластера.

Підсумовуючи проведені дослідження, слід відзначити, що головна відмінність кластера полягає в тому, що він максимально враховує ринковий механізм і тому може бути ефективним тільки коли створюється з ініціативинизу, коли самі підприємства для підвищення своєї конкурентоспроможності приходять до необхідності об'єднання в кластер. Кластерний підхід здатний також принципово змінити зміст державної промислової політики, особливо коли йдеться про якісні зміни в структурі виробництва. Зусилля влади повинні бути спрямовані не на підтримку окремих підприємств і галузей, а на розвиток взаємовідносин між постачальниками і споживачами, між кінцевими споживачами і виробниками, між самими виробниками й урядовими інститутами і т. ін. Тільки в цьому випадку можна буде кластерні форми господарювання матимуть позитивний вплив на розвиток регіону і підвищення його конкурентоспроможності.

Література

1. Войнаренко М. Кластери як полюси зростання конкурентоспроможності регіонів / М. Войнаренко // Економіст. – 2008. – №10. – С. 27-30.
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / [за ред. З.С. Варналія]; Нац. ін-т стратег. дослідж. – К.: НІСД, 2007. – 768 с.
3. Егоров С.А. Промышленный кластер как развитая форма производственной кооперации // Проблемы современной экономики. – 2008. – № 3(27). – С. 24-28.
4. Єрмакова О.А. Роль кластерів у підвищенні міжнародної конкурентоспроможності регіону / О.А. Єрмакова // Економіка промисловості – 2009. – №48(5). – С. 75-87.
5. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Укр. контекст / С.И. Соколенко. – К.: Логос, 2002. – 645 с.
6. Федулова Л.І. Організаційно-інституційні передумови формування технологічних кластерів як точок росту економіки України / Л.І. Федулова // Наука та інновації. – 2011. – Т.7. – № 2. – С. 25-34.